

**ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
5-6 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ**

Динамічні глобалізаційні зміни, що відбуваються в суспільстві, зумовлюють актуалізацію проблеми розвитку й виховання особистості, здатної до ефективної міжкультурної комунікації. Класики педагогічної думки (Ф. Буслаєв, К. Ушинський, В. Сухомлинський та ін.) довели, що без усвідомлення своєї національно-культурної належності стає неможливим культурне самовизначення особистості. Сьогодні набуває особливої значущості культуротворча функція освіти загалом, навчання іноземної мови зокрема. Означена функція забезпечує ефективне розв'язання навчальних, розвивальних, виховних завдань, сприяє зануренню освітнього процесу в практичну площину, формуванню стійкої мотивації учнів до опанування іноземної мови. Усе це спрямоване на формування міжкультурної комунікативної компетентності здобувачів освіти.

Міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність є особистісним утворенням, що містить комплекс знань, пов'язаних зі світовою та національною культурою, на основі яких сформовані вміння ефективної міжкультурної взаємодії іноземною мовою, що корелюються із засвоєними учнями морально-етичними, естетичними та іншими цінностями.

Важливим компонентом міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності є лінгвокраїнознавчий, під яким розуміємо знання про народ-носія мови, його менталітет, суспільно-державний устрій, історико-культурний досвід, особливості побуту, традиції, звичаї.

Загальний обсяг лінгвокраїнознавчої інформації, пропонованої в підручниках іноземної мови, умовно можна поділити на дві системи:

1) традиційні енциклопедичні знання (відомості про державний устрій, історію, географію, економічний розвиток країни, етнографічні дані);

2) інформація про сучасне життя народу, про новини суспільного, економічного й культурно-освітнього життя країни.

Завдання вчителя полягає в тому, щоб ознайомити учнів із цими відомостями. У контексті нашого дослідження актуальним є визначення того, наскільки зміст уроків іноземної мови в 5-6 класах гімназії може потенційно служити основою для ефективного формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів.

У наукових працях (І. Бахов, В. Костомаров, С. Тер-Мінасова та ін.) культуру диференціюють на інформаційну (фактологічну), поведінкову, культуру досягнень і звершень. У цьому контексті зарубіжні дослідники визначають два типи культури: таку, що включає мистецтво, музику, музеї, театр (Culture); до другого типу відносять ту, з якою учні ознайомлюються в школі, тобто соціокультуру (традиції, звичаї, фольклорні твори, мовленнєвий етикет, сувеніри, кухня, тобто повсякденна життя людей – представників певної культури і носіїв мови) (culture). Такі відомості є підґрунтям для формування в них здатності до міжкультурної взаємодії, провідним інструментом якої є іноземна мова.

Критеріями відбору змісту навчального матеріалу можуть бути актуальність, відповідність віковим особливостям учнів, культурологічна цінність, функційність; урахування адресата відбору, екзотичність.

Вивчення спеціальної літератури (О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, М. Нефьодова, С. Ніколаєва, В. Редько, С.Смоліна та ін.) переконує, що особливе значення на уроках іноземної мови мають вправи, що спонукають учнів здобувати інформацію про культури різних країн. Ми поділяємо думку дослідників, які вважають неправильним обмежувати освітній процес лише лінгвокультурними параметрами країни, мову якої учні опановують. Важливо ознайомлювати учнів з проблемами, що є актуальними для сучасного полікультурного світу.

Стратегія побудови уроку іноземної мови, змістовно зорієнтованого на визначену тему, передбачає наявність у його структурі матеріалів і завдань,

спрямованих на формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності. Включення вправ для формування всіх видів мовленнєвої діяльності передбачає когнітивну діяльність учнів 5-6 класів гімназії іноземною мовою і спрямоване на засвоєння культурологічно важливих понять.

Зауважимо, що потенціал вказаних уроків можна значно збільшити, якщо в їх межах будуть детально розглянуті такі питання, як готовність до міжкультурного діалогу; готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем; подолання власних мовних бар'єрів; формування культури міжкультурного спілкування; упевненість у спілкуванні іноземною мовою; внутрішня мотивація та впевненість в успіху; дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих ситуацій; комунікабельність та ініціативність; толерантність у спілкуванні з іншими; повага до багатства і розмаїття культур; сприймання природи як цілісної системи; відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки тощо. Підвищений рівень уваги до зазначених питань на уроках іноземної мови сприятиме формуванню міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності та ключових компетентностей учнів 5 класу гімназії.

Процес формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 5-6 класів гімназії базується на *системному, особистісно зорієнтованому та діяльнісному* підходах. Означені підходи повинні тісно взаємопов'язані і взаємозумовлені в освітньому процесі.

Література

Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / За ред. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.

Нефедова М.А. Отбор материалов лингвострановедческого содержания для чтения. *Иностранные языки в школе*. 1994. № 4. С. 38-41